

Szerkesztőség:
 Templom-utca 14. szám, földszint, jobbra.
 Bármilyen leveleket csak ismert kézről fogadjunk el.
 Kéziratokat vissza nem küldünk.

Kiadóhivatal:
 Templom-utca 14. szám, földszint, jobbra.

Hirdetések díjazás szerint.
 Egyes szám 5 kr. ünnep- és vasárnap utáni szám 3 kr.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Megjelen hétfőn és ünnepek után is.

Előfizetési árak:
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre 12 ft.
 Fél évre 7 ft.
 Negyed évre 3 ft.
 Egy hónap 1 ft.

Vidékre postán küldve:
 Egész évre 14 ft. — kr.
 Fél évre 7 ft. — kr.
 Negyed évre 3 ft. 50 kr.
 Egy hónap 1 ft. 20 kr.

Hirdetések helyben ártandók.

Oroszország kátyuban.

Arad, január 31.

Ha visszatekintünk a bolgár bonyodalmak kezdetére, s annak folyományára egész addig az ideig, mikor a magyar nemzet közérzete megsohkalva az orosz hatalom czinkosai részéről fokról-fokra, lépcsőről-lépcsőre durvább vonásokban nyilatkozó erőszakoskodások, kormányaink által megértette a hódításra törekvő nagyhatalommal, hogy nemzettagos pokoli munkájának tovább szemlélésére nemcsak hogy nem hajlandó, de sőt azt egyenesen érdekkörébe vágó oly cselekménynek tartaná, melynek ellenében indítatva érezné magát a semleges szemlélő szerepéből kilépve, nagyhatalmi állásának megfelelő erélyesebb politika követésére, — kétségtelem nélkül, hogy a bolgárok ellen támasztott aknaharcnak oka egyrészt az orosz hatalomnak nagyhatalmi állása eréjébe helyezett bizalma volt, másrészt erőszakos fellépésére azon vak hite vezényelte, hogy monarchiánk tán ereje gyengességének érzetében, vagy a hármas szövetség keretében nem mer, s nem fog kilépni passzív állásából, s kénytelen-kelletlen tűrni fogja, hogy a keleti kérdést Oroszország saját érdekei szerint és saját tetszésére oldhassa meg.

Oroszország, tekintettel ama szolgálatokra, melyeket a Németországnak a német érdekekért tett, nem ok nélkül remélte, hogy Bismarck minden lehetőt el fog követni, hogy Ausztria-Magyarországot a bolgár ügyekbe való avatkozásól visszatartsa, valamint azt is jól tudta, hogy államunk békés szándokai mellett a legmesszebb menő engedményekre is képes, csak hogy a háború kellemetlenségeitől megszabadulhasson; arról meg erősen meg léven győződve, hogy Németország a francia revanche meggátálása céljából tartózkodni fog az őt különben is nem érintő keleti kérdés activ megoldásában való részvételtől, ily körülmények között szabadnak vélte maga előtt az utat, melyen át rég ohajtott céljai megvalósításához eljuthat, s ezért volt az a hallatlan erőszakosság Bulgáriában és volt olyan közeli kilátásban az oroszok előnyomulása.

Hanem, bár általánosan el van ismerve, hogy ravaszság, elővigyázat és jólétesülés dolgában az orosz diplomacia majdnem páratlanul áll, egyben mégsem volt helyesen tájékozva. Nem volt tudomása a magyar nemzet fölnyeréről a monarchia külügyeire, s azt hitte, hogy a régi osztrák-orosz barátság szilárdán áll a gyengének nézett magyar nemzet akármilyen erőfeszítése se lesz képes csorbát ejteni. Ez a vakhit, a magyar nemzet erejének ily kicsinytelő ignorálása vezette aztán a kérdő hatalmat gyors megaláztatása elé.

Mint a bomba csapott váratlanul az orosz diplomatiára a hír, hogy Tisza Kálmán a magyar nemzet általános helyeslése és lelkesedése között jelölte meg azt a politikát, mit államunk követni fog, — kijelölvén azt a határvonalat is, melyen túl a két állam hadereje az állam becsületének védelmét kötelességének fogja ismerni. Lehet, hogy Tisza ünnepélyes nyilatkozata még egyedül nem lett volna képes a hőmpolygó lavinát utjában visszatartóztatni, de amikor a villansodrony megvitte a hirt Szent-Pétervárra, hogy a magyar miniszterelnök által proclamált politika az egész állam politikája is, melynek védelmére a két állam összes hadereje, nemzeti közérzete, s népei politikai, nemzetiségi és vallási különbség nélkül készen állnak, akkor megálltak Pétervár kardcsörtető generalisai, és szájhősködő diplomatai, s kezdtek higgadtan eszmélni a dolgok állása fölött, végre pedig megtörtént a megállapodás abban, hogy Kaulbarsz hívasse vissza, a bolgár ügyek pedig hagyassanak bizonyos kikötések mellett magukra; ám lassák a bolgárok mit csinálnak, s lássa a dolgok végét az az állam, mely a függőben hagyott viszonyok rendezésére a kezdeményezést megtenni bátorakodnak. Nagyon természetes, hogy ha valamely állam a bolgár ügyek rendezéséhez nyult volna, Oroszországnak mindjárt meg kell volna az alkalma ellene egy-két keleti államot némi igényekkel felbujtani, s a siker reményét kockáztatni. Csakhogy a többi államok diplomatai is átlátták a szítán, s félre téve bolgár érzelmeiket, míg egyrészt őket higgadságra és kitartásra

ösztönözték, tartózkodtak egyes beavatkozásukkal a keleti kérdés megoldását kiereszkölni, inkább a kibőjtölési módhoz nyultak, mi csakugyan sikeresnek is mutatkozott, mert amint látjuk, Oroszország unni kezdi a hosszú fegyverben állást, mely utóvégre sem kecsgetheti egyébbel, mint egy dicstelen költséges háború mélységes szegyenével s maga keresi az alkalmat az elvesztett fonalvég megkeresésére.

Valamint akkor, midőn a Kaulbarsz-féle merényletek elkövetettek, arra sarkaltuk kormányunkat, hogy a hallatlan erőszakoskodásokat hatalmának összes erejével iparkodjék megakadályozni, ugy ma azt várjuk a külügyi kormánytól, hogy a most üzött kapcsolattási módot folytassa tovább, mert általa hamarabb tönkre megy Oroszország, mintha egy gyorsan kiütött háborúban legyőzzék, de ha végre Oroszország a kiéhezett oroszán módjára támadásra határozna magát Bulgária ellen, akkor a nemzet-szabadságtápostól harcra ne nézze tétlenül, hanem összes rendelkezése alatt levő erejével mérje rá a megérdemelt csapást!

A bécsi miniszteri tanácskozások.

A Bécsben folyó miniszteri értekezletokről jelenti a „Bud. Corr.“, hogy vasárnap délután 1-4 óráig a Felsőház elnöke alatt közös miniszteri értekezlet tartott, melyben részt vettek Kálnok gy. gróf, Bylandt gróf, Kálnok közös miniszterek, továbbá Tisza miniszterelnök. Szapáry gróf pénzügyminiszter, Fejérváry br. honvédelmi miniszter, Taaffe gróf miniszterelnök, Dunajewski pénzügyminiszter és Walsersheim gr. osztrák honvédelmi miniszter. A még függőben levő kiegyezési kérdésekre vonatkozólag még nem egyenlítették ki valamennyi differentiát. Mind a két törvényhozás elé legközelebb törvényjavaslat fog betérjeszteni a népfelkeles szervezésének költségei fedezéséről.

Ugyane forrás jelenti, hogy Tisza miniszterelnök vasárnap délelőtt hosszabb ideig értekezett Rothschild Albert báróval. A magyar miniszterelnök, továbbá Orczy báró, Szapáry gr. és Széchenyi miniszterek este visszautaztak Budapestre. Fejérváry br. honvédelmi miniszter valószínűleg még Bécsben marad.

Apponyi gr. Temevárta. A mérsékelt ellenlélek vezére Apponyi Albert gróf, mint már említettük, apostoli utjában Temesvárra érkezett és vasárnapra pártgyűlést hirdetett az ottani Redoute-teremben. A nagy pártgyűlés, nagy volt a fiasoban. A nemes grófok a kormány ellen intézett dörgedelmeit mintegy 200 ember hallgatta. A jelenlévők közt a választó polgárságnak híres nevei is megjelentek, s a hallgatóság kevés kivétellel Temes- és Torontálból bejött német parasztokból állott, kivéve egy Krassószörényi sváb paraszt családot. Pappánszky Elek megnyitván a gyűlést, tudatta, hogy Apponyi Albert gróf, ifj. Abrányi Cornél és Zselenszky gróf orsz. képviselők, továbbá Grecsák Károly lejöttek a pártgyűlésre a fővárosból. A vendégek hat tagu küldöttség által meghívattán, megjelentek a gyűlésben. Erre Steiner Ferenc üdvözölte Apponyit és Pappánszky hosszabb beszédben visszatekintett a múlt év eseményeire és kifejté, hogy a jelen pártgyűlésnek az a célja, hogy határozzon fölötté, mely irányban lépjen a párt a közelgő választások alkalmával. A délelőtti tartott szűkebb körü értekezleten elhatározottat, hogy a párt minden kérdésben a jelen pártgyűlésnek az a célja, hogy határozzon fölötté, mely irányban lépjen a párt a közelgő választások alkalmával. A délelőtti tartott szűkebb körü értekezleten elhatározottat, hogy a párt minden kérdésben a jelen pártgyűlésnek az a célja, hogy határozzon fölötté, mely irányban lépjen a párt a közelgő választások alkalmával.

A „Kölcsey-Egyesület“ évi jelentése.

(Felolvasott az egyesület január 30-iki közgyűlésén.)

T. Közgyűlés!

Harmadszor vagyok abban a szerencsés helyzetben, hogy kötelességemből kifolyóan az egyesületnek egy évi működéséről számot adjak. De mivel ez az év forduló pont az egyesület életében, a mennyiben az egész tisztikar leteszi tisztét: engedelmet kell kérnem a t. Közgyűléstől arra, hogy terjedelmesebb jelentést tessek. Nem azért ohajtom ezt tenni, hogy a három év alatt előforduló fontosabb momentumokat mintegy kérdéskézből idézzem vissza, mert az elnökség és választmány e tekintetben nyugodt lélekkel teszi le mandatumát, mivel érzi és tudja, hogy nem a számadásra való tekintet és az

attól való félelem, hanem az egyesület jó fellegott és híven ápolat érdekei vezették működésében. Szó sincs róla, hogy nekünk is jól esik a szivesen végzett munkálkodásra való visszatekintés, de mindamellett nem egyéni hüség, hanem a nagy közönségre való tekintet késztet, hogy ezt tegyem. Az ugyan a legegészelebbe és legkevésébbe hajtó phrasia, a mikor valaki az egyesületet a közönség részéről elvárja, hogy ez legyen, hanem én most még az egyszer némi változtatban meg merem kockáztatni. Ez a változat pedig abból áll, hogy Aradmegyére és városra alig hivatkozva, egy felvidéki, igen fiatal köznevelődési egyesület működéséből leszek bátor egy kisizletőt fölmutatni. — Gömörmegyében minden nagyobb előkészület és hangos phrasiosok zúrvára nélkül, ennek a szónak: hazaszeretet elhangzása mellett megindult egy mozgalom 1883 elején, gyűjtőleveket bocsátanak ki s ez izeken ugyanazon év szeptember hó 15-ig aláíratkozott 32 alapító tag 50 frtjával, 255 rendes tag 10 frtjával s 157 pártoló tag 20 krtól 1 frtjig változó kötelezettséggel, úgy, hogy az 1883. szeptember 15-én tartott alakuló közgyűlés reményen felül eredménynyel volt megtartható. Az 1886. évi augusztus 10-én 177 tag jelenlétében tartott közgyűlés pedig constátálhatta, hogy a kibocsátott 634 aláírási ívből visszaérkezett 472 iven 102 alapító, 761 rendes és 1134 pártoló tag jelentkezett 13,223 frt. 74 kr. kötelezettséggel, melyből a gyűlés napjáiig 4630 frt 86 kr lett befizetve. Viszonyainkhoz hasonlítva óriás eredmény. Pedig a két megye nyelvi viszonyai közt nincs olyan nagy különbség, mert míg Gömörnek 169,064 lakója közt 86,140 magyar van, nálunk a 303,964 lakos közt 70,288 magyart számlálunk. De más volt a fellegős, melylyel az eszme ott és itt találkozott. A gömörmegei egyesület titkárja mintegy büszkén említheti föl, hogy a kis Simoni község lakosai, kik mindnyájan földmívelők, öszszarokt fillérekkel léptek be alapító tagu; én a mellett a feltűnő körülmény mellett, hogy egy glogováci német ajku lakos örmöt fejezi ki a fölött, hogy egyesületünknek tagja lehet, szomorúan jegyezhetem fel, hogy a kilépett tagok között oly művelt emberek neveivel találkoztunk, kikről az egyesület egészen más áldozatokat várhatna, mint az évi 2 frtnyi tagdíjat. Ennek szután természetes kifolyása az, hogy a gömöriek 4000 frtot tessenek le alapítóknál és az 1887-ik évre 3193 frt kiadást irányoznak elő — segélyezvén és fönntartván 9 óvodát és 2 nyári gyermekmenhelyet, — a költségvetésben. Nekünk terveinket és eszméinket rejtgetnünk kell, hogy pénzbe ne kerüljenek s óvakodnunk kell, hogy eszméink tul ne lépjék korlátolt anyagi képességünk határát. Könyvtárügyünk valólosság tengeri kigyó, féltünkben emlegyük és ijesztgetjük vele egymást, mert nincs ezzer forintunk, melylyel hadat izenhetnénk az aradi olvasó közönség izlését meghódító külföldi, sok esetben kétes értékű, a legtöbb esetben káros importnak. Muzéum-alapítás ügyeibe

Az „ARADI KÖZLÖNY“ tározója.

(Február 1.)

Színész-pantheon.

(Aradi színészek jutalomjátékain.)

VII. **Havas Aranka.**

Mikor az emberek az első nair megjegyezésen nevettek, ki gondolta volna akkor, hogy a naivság a legnehezebb művészeti faj lesz a színpadon.

A mennyi közvetlenség kell ahhoz, hogy valaki a naivitást hűven adja vissza a papíron, éppen oly nehéz azt megszólatni a színpadon.

Ha Talmának a neje az „ah“-ot tizenkétféleképpen tudta megkülönböztetni a kifejtésben és mindannyiszor feltűnően, az a kifejtés művészetét a legzembetűnőbben fejezi ki. De világot vet arra is, hogy e szerepkörben mily apróságokra kell a legnagyobb gondot fordítani és mily nehézséggel jár a nair szerepekben figyelmet keltetni. Figyelmet, vagy tetszést, melyet a zsölyékből, vagy a páholyokból a közönség olyan természetesen talál és ritkán gondol arra a nehézségre, mígondra, melyben a naivák szerepeinek sikerei támadnak.

Innen van, hogy a naivák művészi egyénisége oly ritka, s talán azért is, hogy itt a tehetség az idővel szemben a legnagyobb zsarnokot találja.

Egy naiv-színész nő fiatakorá minden tündeségét, kedélye, szelleme minden zománczat kell hogy ráparazolja szerepeire, melyekkel szemben olyan követelő a közönség és bizonyos időn túl, már nem fogadja el a szereplőt soha a Fanchon-ok és Mariták szerepeiben.

A mig a ragyogó ifúság tart, addig a szerepek hűek maradnak alakítóikhoz. szután

kegyetlen hiúsággal fordulnak azokhoz, a kik még csak kezdik az ifju évek legszebb napjait áldozatul hozni.

Ezen a ponton van Havas Aranka, az aradi színház naivája. ki rövid idő alatt újra divatba hozta a legszebb és a legkedvesebb naivákat a magyar színpadon.

Megvallom, zavarban voltam, ha rá gondoltam a mai jutalomjátékra és a közönség kíváncsiságára, mely egyik becézett kedvenczeröl aranyos sorokat vár. Annyi tarka, nehézkes irányu napi esemény mellett nagyon érdessé lesz az ember tolla arra, hogy egy ilyen kedves alaknak hű rajzát tudja adni. Rávisz a tollam a politika erős, nehézkes szóharczaira, s most a körülmények rákényszerítenek, hogy ügyetlen rajzolóknak üntessem fel magam.

Szeretném — egy nagy bököt mondva — átadni magam bukásom következményeinek. de tudom, hogy az aradi közönség izlése sokkal jobb, semhogy kiálhatlannak ne tartaná a bököt ott, a hol beszélni kell. Beszélni és sokat mondani is.

Igy hát — Puckkal szölv — ügyetlenségemet nézze el most, uri kegy, talán máskor jobban megy . . .

Havas Arankát már gyermekkorában uralta az az érzés, mely később a színpadra vitte. Mint hét éves gyermekleánykának már az volt a legnagyobb öröme, ha otthon egyedül maradvá, felülthette édes anyja ruháit és tükör elé állva, nagy komolyan mondogatott olyan dolgokat, mit társaságban a nagyoktól hallott. A feltűnő szépségű kis Arankánál ez a kedvtelés már egész szenvedélylyé vált tizenkét éves koráig. mikor rohamos „haladás“ directornévá, rendező és primadonnává tette egy személynben. Nővéreivel s kis barátneival ekkor már rendes szindarabokat játszottak.

Egy alkalommal, atyja orvosi könyvei közt keresgélve, egy oda tévedt „Jugendzeitung“-ban talált gyermek-szindarabokat, le-

fordította magvarra s így játszták aztán nagy kedvvel az általa kiosztott és átszlakított szerepeket. Így már ilyen korán dramaturgiai gondok is igénybe vették az éles fellegősú fejlecskét. Utolsó ilyen előadás volt egy „Félvilágosodik“ című vígjáték, mert „társulatának“ készületlensége annyira felbosszantotta, hogy lemondott igazgatói, rendezői és primadonnai állásáról.

Havas Aranka — ugyanis — az ajtó mellett állva várta jelenését; a színpadon éppen egy jelenet folyt le, melyben a nők uzoannálnak, a nagybácsi pedig korholta őket. A nagybácsi pedig kapitány volt és így természetesen kardja is volt. Izgatottan várja, hogy a színen lévőek beszéljenek. Nagy csend. senki sem tudott egy szót se. Ugynevezett kínos színet állott be, mit azal akartak kitölteni. hogy a nagybácsi kardjával csörtetett. a hölgyek pedig kanalaikkal csörömpöltek a földön; Arankát a szégyen és bosszuság magánkülvil hangulata hozta, mert közönség nézte végig az előadást. Nem tudott magául uralkodni. Kirohant a színpadra és reájuk kiáltott a megremült szereplőkre:

— Menjetez innen ti ostobák!

Ez a határozott fellépés nagy hatást keltett természetesen, de Aranka csakhamar megbánta, hogy a vendégek előtt ilyen „erélyes“ kifejezésekre ragadtatta magát és visszavonult a színpadtól. . . .

A lappangó szenvedély azonban nem hagyta nyugodtan a gyermek-leánykát és erős elhatározásában megért benne a gondolat, hogy színész nő lesz. Ez a lelkűzhetlen vágy annyira erőt vett egész lényén, hogy pár év múlva kijelentette szülei előtt, hogy a színi-tanodába akar lépni.

És itt nem következett be a szokásos jelenet. Szülei kiváló felvilágosultságukban, nem állottak ellent hajjainak, bár ugy voltak meggyőződve, hogy nem lesz színész nő be-

lőle. Hadd járjon a színi-tanodába, ott csak tanulhat. Körülbelül ez volt az egész nézeteltérés köztük.

A színi-tanodának egyik legkedveltebb és szorgalmasabb növendéke volt, honnan tavaly májusban Kreszányi társulatához szerződött. Első fellépése a „Falu rossz“-ban volt s Bátki Teresit játszta. Mint egy izben szeretetreméltó őszinteséggel mondá, rendkívüli lámpaláza volt, s meg volt győződve, hogy rosszul játszott. De a nagyváradi közönség nem adott igazat neki, mert rendkívül kitűntette és a legnagyobb rokonszennvel kísérté fellegűt az egész szezson alatt, éppen úgy mint az aradi közönség.

Bevallom, még most is trémázom minden előadásnál, — nyilatkozott szöpen jellemző szavakkal, — bár igazán nincs okom rá, mert eddig mindig oly kedves és elnéző közönség előtt játszottam, mely gyengességeim és hibáim felett — bár észreveszi, — elsiklik és mindig tanulásra és előmenetelre buzdít.

Mondjuk ki nyugodtan, hogy e szavak reállvaanak Havas Arankára, kinek egyénisége a színpadon kívül is a kedvesség ellenállhatlanságával hat minden tisztelőjére.

Benne ma este az aradi közönség az újabb színész-nemzedéknek egy olyan alakját teszi kiutintetésének részesévé, kinél a színpad műsájára iránti szeretet, hivatásszeri tehetséggel egyesül.

Törös Tivadár.

Visszaemlékezés Szemian Kálmánra.

(Ar. „Aradi Közlöny“ eredeti tározója.)

Budapest, január 28.

Nem is olyan nagyon régen, egy májusi estén Csaba város híres kávéházában ültem, midőn egy vig társaság köszönt be, melynek egy tagja, alig hogy észreveszt, felém tart és rövid bemutatás után kijelenti, hogy már rég vágyott megismerkedni a „poéta“-val, — a mint ő magát kifejezé.

A rokonszenves idegen Szemian Kálmán volt, kit már hírből régebben ismertem és kirlt akkoriban mint a békésmegeyi bank buzgó előharczósáról megyszerzte sokat beszéltek. Nem csoda tehát, ha élénk örmömmel fogadtam s ha meg a „poéta“ nevet sem vettem zokon. Pedig akkor még ugyan csak nem sejtettem, hogy az ő regényét is én fogom megírni, — ezt a szívet megrázó, szomorú regényt.

Megismerkedésünk esteje óta sokszor találkozunk majd társaságban, majd mulatságban és ha elgondolom, hogy milyen életvidor volt e férfiu, mennyi erő és akarat nyíltanult benne, kétkedve rázom meg fejemet és újra meg újra elolvasom a hírlapközleményt, mely néhány szóban mond el egy megható tragoediát.

Csodálatosképpen már harmadik napja, hogy nem voltam lent az utcán és szómba zárkózva komoly gondolatokkal foglalkozom. Éppen hogy csak átfutom a hírlapokat. És ekkor tñni szemembe az a szomorú rovat, mely még akkor is megdöbbsent, ha idegenekről olvasok benne. Képzeltet tehát, milyen hatást tett rám e hír, ki az elhunyt személyes jó ismeretében állottam. A legelső a mit cselekedtem, az volt, hogy felső kabát és kalap után nyultam s lementem az utcára. Itt azonban semmi változást sem tapasztaltam. Sőt a mi máskor annyira megörövendeztetett, most bosszantó hatást gyakorolt rám, a napsgár, mely kaczéran ragyogott és egy-egy elsiető nőslakra vetett világot. Es midőn az a divatrusléány, kivel minden délbem találkozn szoktam, barátságosan mosolygott felém. elfordítottam arczomat és tiltóra emeltem kezemet. A szegény kisike nem fogja elgondolni tudni, hogy vajjon mi leit ma engem.

Betértem a legelső kávéháza és midőn az előttem fekvő hírlapot kezembe veszem, egy menő sugár futott keresztül agyamon. Nem is lehet másként, az újságok, a melyek hozam járnak, hazudtak. Nem akárhányszor megtörténik-e, hogy valami sensációs hír felüti fejét egyik vagy másik lapban, miről a többi lapok mitsem tudnak és másnap ugyanazon rovatban olvassuk, hogy „tegnapi hírlunk tévedésen alapult.“

Es megjelent előttem a jó Szemian Kál-

megelőznek bennünket olyan kis városok, melyeknek Araddal együtt való emlegetése vagy pláne összehasonlítása, nem kis mértékben támadna meg büszkeségünket. Távollégyem tőlem, hogy akár a megye, akár a város hazafiságát vagy a történelmi ósok emléke iránti kegyeletét itt érintsem, de nem folytathat el azt a nézetemet, hogy egyáltalában nem válik büszkeségünkre, hogy a tekintetben csak hajótörést szenvedett tervezetekkel és jámbor óhajításokkal kell számolnunk. A mindennapi lázas élet zaklatásai, hivatalos és magán gondok közül belőlünk az idealizmus, nemesebb részünk az a rész, mely míg egyrészt kibékít bennünket a földre vonó szellemi és testi terhekkel, másrészt hűfűszékében egy új életnek képezi alapját, s maradékaikat hálájára vonja maga után.

Most egy éve azzal a reményűl kecsegtettem magamat, hogy e tárgyban az lesz utolsó fölajdulásom. De fájdalom! ismétlem kellett azt. Talán utolsó évem, hogy e kérdést feszegetem, szívemből kívánom, hogy az utánam jövők többet tudjanak tenni és fáradozni.

Hanem térjünk át az alapszabályoktól körülírt működési körökre s lássuk mit tettek azok érdekében, s mit tettek általában, s mit lehetett volna tenniük.

Az egyesület a következőkben igen fontos és szomorú változások történtek. Súlyos csapás érte egyesületünk elnökeit és alapító tagjainkat. T a b a j d i K á r o l y főispánnak a múlt évi okt. 7-én történt elhunytával. Hogy mit vezetett benne az egyesület, tudják mindazok, kik az egyesület alakulását és hat éves működését figyelemmel kísérték és ismerték. Az 1881-ben kifejezésre jutott eszmé egész nagyságát és fontosságát fölfogta s annak valószínűségeit határozott lelkületének egész komolyságával lépett sorompóba. A lelkes szavak kíséretében szétküldött aláírások tömegesen jelentették a tagokat s 1881. április 24-én 2 alapító, 167 randes és 38 pártoló, tehát összesen 207 taggal az ő elnöklete alatt alakult meg az egyesület. Az egyesület szükségessége fölötti meggyőződése a megye és város intelligenciájának meggyőződése lett s határozott alakot öltött és fejlődött. Gondjainak halma középete sem feledkezett meg arról soha s idejével és tanácsaival mindig rendelkezésére állott az egyesületi ügyekben hozzáférős tisztviselőknél. Ügyeinknek és eszméinknek a városnál és megyénél mindig kész és lelkes szószólvója volt s nevével ösze vannak kötve az egyesület életének oly fontosabb mozzanatai, melyek hatáskörül állanak az egyesület évei között. Az egyesület hálójának nagyon csekély jele volt az a koszorú, melyet koporsójára tett s az a búcsúzó, melyet a választmányi felkéréséből dr. Jancsó a sírjánál ejtett, s az a részvételnemmel, melyet az október 17-iki közgyűlésen intézett a mélyen sietőtt örvényhez. Mondjunk még egyszer áldást poraira s örizzük kegyelettel drága emlékeztél!

Nem kisebb részesség érte egyesületünk az azzal, hogy dr. Márki Sándor, az egyesületnek kezdettől fogva pártalan buzgóságú alelnöke, Budapestre lett áthelyezés miatt szeptember 14-én beadt lemondását. A vezérfájdalmas elést az eszme legbuzgóbb harcosának távozása követte. Nem tudom, hogy rem sértém-e meg az érdekes távozáskor ismert szerénységét akkor, ha jelentősen hangsúlyozni fogom azt a veszteséget, melyet távozása okozott. Hogy miképpen kell egy eszméért lelkesülni, ha annak érdekében sikkra szállottunk, miképpen kell mindig résen lenni minden körülményekkel szemben, s hogy kell az odaadó lélek buzgalomának képet rányomni mindenre, mi annak az eszmének diadalra jutását értheti, s fáradságot nem ismerve a kishitűséget bátorítva, ellentéteket kiegyenlítve hogy kell az armány és setéség fégyverői ellen küzdeni, szívós kitartással és tantoríthatanul: ebben dr. Márki Sándor is olyan mesterrék volt, hogy ha valóban győzelmes és hálás tanítványaiknak fogunk egyezmennyi, az egyesület minden körülmény között meg fog al-

man barátságos arca, a mint legutóbb láttam egy báli alkalmánál, midőn egy holdió szépséget örömsugárzó arccal táncba vezet és nem tudtam magammal elhítni, hogy az a kar most már hideg és hogy azok az ajkák többé nem nyílnak mosolyra . . . Fájdalom, a hirli tudósítások ez egyszer nem alapultak tévedésen, mert a gyászos hírt ott találtam minden laphban: mindegyik kifejezte sajnálatát a megtört fiatal élet felett, pedig az én szívemnek az sok sajnálat helyett jobban esett volna egy cseppnyi remény . . .

És így, kedves barátom, te már ott nyugszol, a hol megszűnik a harez, és a hol bennünket több család nem érhet. Nem fogsz többé elmés vezércikket írni, mely oly többszörösen és oly szép tanulmányról tesz tanúságot; nem fogsz többé vitába borsajtkozni sem más, sem a magad ügyéről; nem fogsz többé széles bókát mondani, melyek mosolyra készítik a rózsajjakat és nem fozd immár elvinni azt a szép leányt, sem táncba, sem sehová . . . És az a leány vajon ett-e értted csak egy könnyet is? Vajon megszánja-e sorodat és érez-e részvétet irántad? Lám, ezt az egyet elérted! Mert feltéve, hogy éledben hidegen hagyta is őt — senki se láthat be a szív mélyébe — ily tragikus vég után részvétet kell irántad éreznie és nem vonhat meg tőled egy könyveppet, mely, ha sírodra esik, virág fog utána fakadni.

Itt ebben van a vigasztalás. Mert, ha életben maradsz, elérhető volna a sikert és kitüntetés, de ki tudja, hogy nem érte volna-e szivedet családod? Ki biztosíthatja magát az ellen? Te már biztosított vagy. Eltedben mosolygott feléd a szerencse és mit más ember hosszú élete végén, te elérted azt pályád elején. Közszévé kísér a sírba és mindenki áldani fogja emlékedet. És én, ha szánlak is szívem legmélyéből, megnyugszom sorosodban, mert tudom, hogy az a könyv lemosa a vért, mit leketlen kéz hagyott kebleden és miként a balzsam érintve azt, a síron túl hegeszti be a sebet, mely egy reményekre jogosító életet hervasztott el.

Gyomai Zsigmond.

lani. Távozásával nem kívánta az azoknak az édes-keserű köteleknek, melyek az egyesületet kötik, végleges elszakítást; határozottan kijelentette, hogy tag akar maradni s tehetősége mindenkor rendelkezésére áll az egyesületnek. Az okt. 31-iki rendkívüli közgyűlés lelkesedéssel és egyhangúlag az egyesület tisztelt elnökének választotta.

Azonban az idő kereké forog s nem szabad, hogy az élet jele megszűnjék. A sors igazsága a fájdalom súlyát örömmel könnyíti és feledtetli. Az okt. 31-iki közgyűlés volt az, melynek foladata volt, hogy visszazökkentse az egyesület működését rendes pályára, közfelkiáltással elnökül választotta F á b i á n L á s z l ó t, akkori kir. törvényes elnököt, élénk szavú, szorgalmas és megegyező város örömeiben főispánná lett kinevezése alkalmából. Új elnökünknek tiszteltől és szeretettel környezett neve és jelleme biztosítékunk a jövőre nézve, hogy ez az öröm tartós lesz.

Ugyanakkor a közgyűlés volt az, mely a dr. Márki távozásával meghűsedett alelnöki tisztet becsületesen megszolgált bizalommal dr. J a n c s ó B e n e d e k r e ruházta. Egyesületünk neki már eddig is sokkal többet köszönhet, mintsem hogy legnagyobb józgal ne hihetnők, hogy bizalmunk és reményünk a legszebb gyümölcsöket fejta teremni.

A dr. Jancsó megválasztása után megürrült választmányi tagsági helyre e közgyűlés Varjassy Árpád kir. tanfelügyelőt választotta meg, ki meleg érdeklődéssel és munkálkodással már eddig is nagy szolgálatoikat tett ügyünknek különösen azzal, hogy a vidéken igyekezett egyesületünknek törekvéseit hirdetni és magyarázni.

A felolvassásokról szólván, igen örövendés eseményeket jegyezhetünk föl, a mennyiben A n t o l i k K á r o l y tanár úr szives volt alyeum természetű szertárában egy okt. 22-től nov. 19-ig terjedő, 5 estén át tartó felolvasó cyclust rendezni, melyen a villanyosság műbenét és vívmányait a legrégibb időktől kezdve napjainkig ismertette közel 70 kísérlettel illusztrálva. A cycclus jövedelme 92 frt volt, mely összegből a 27 frt 89 krnyi költséget leronva, 69 frt 11 kr maradt tiszta jövedelmül a pénztár javára. Antolik tanár úr már oly nagy áldozatokat hozott egyesületünknek, hogy helynyalonak halott, hogy e helyen is köszönetet mondjunk szíves fáradozásáért.

A II. cycclus decz. 11-től jan. 22-ig folyt le és pedig oly erkölcsi és anyagi eredményvel, mely eddig pártalanul áll egyesületünk életében. Buzgó alelnökünk fáradságát nem kimélve állította össze a felolvasók listáját, abból az elvből indulva ki, hogy új, eddig még nem működtött névvel hozzon megújítást. Törekvéseit teljes siker koronázta, mert oly cyclust mutathatunk föl, mely egy a tárgykánál és azok kidolgozásánál, mint a művelt közönség érdeklődésénél fogva büszkeségünkre szolgálhat.

A sorozat felolvasója a következő volt: Decz. 11-én F á n y e s D e z s ó olvasta: „Schopenhauer rendszere a természetudományok világtázasán; ez dolgozatát H u n y a d y M a r g i t urón szavalta E n d r ó d i S á n d o r „Ha tudtam volna” ez költeményét és S o m o g y i G y u l a értekezést íly cím alatt: „A nő Vörösmarty költsésteóem.”

Decz. 16-án Sz é c h y Á k o s olvassott a szépiítő szerekről, O z a n y u g a E m m a k. a. szavaltá Jakab Odónnek tündés ez költeményét és R o s e t h Arnold olvasta „Egy római leány” ez tanulmányát.

Decz. 30-án H a h n A d o l f olvassott „A könyvről”, H a v a s A r a n k a k. a. szavaltá Hugo Victornek „Mikor a gyermek jön” ez költeményét és dr. M á r k i S á n d o r mint vendég olvassott Aradnak 1878-9-iki „Viharos napjairól”.

Jan. 8-án dr. R o s e n b e r g J a k a b olvassa „Az emberiség történelmi haladása” ez értekezését, O z a n y u g a E m m a k. a. szavaltá Tóth Kálmán „Gyöngyvirág” ez költeményét és W a l t h e r B é l a olvassa Newton Izsák jellemzését.

Első gyilkosságom.

[36. Folyt.] (Regény.)
Írta: M o o s G., a pártai rendőrség volt főnöke.
— Az „Aradi Közlöny” számára fordította: H. S. —
XII.
A Follas-Belleville termében. — Egy nyilvános, nem politikai gyűlés. — III. Napoleon tolljával gyilkos.

„Ne gondold, hogy feltűnik neked,” így kiált egy különösen földühölt nő, te feloszlatad a gyűlést, azt hitted, hogy a te kedvedért teletlekedte volna nyulunk. . . . Már ismerjük a rendőrség ravaszágát. . . . Mi a természet tízezer óráig bérletük ki érted? . . . Mi maradunk. . . . menj csak jubaszkutyád dal a pokolba, oda valóly vagytok. . . .
Egy másik fenyegetőleg emeli öklét arcom elé:
„Meghamisítottátok a democratia gépmánját és megaláztátok a népet!”
Mások kiabálják: „Ki a rendőrbiztossal! . . . Tegyétek az ajtó elé!”
Mozdula lanul, némi kíváncsisággal néztem a dühöngő tömeget.
Először is Vóirbora gondoltam és tekintetemmel kerestem. Nehéz volt őt a zürvarban föltáalni. . . . Bizonyára vigasztalásnak tartotta felém közeledni.
Végre észrevettem őt az emelvény tulsó végén, elégt büszkeségtől sugározza, diadalm tekintettel mereggett, mely érthetőbbé mondotta:
„Nos, tulzottam? Tudok-e egy teremre való embert magammal ragadni, fölalkesíteni? . . . Helyre legény vagyok-e? . . . Van-e tekintelyem és szeretke-e?”
E gazember iránt éreztem undort megkésztetére az általa e helyen játszott gyálzatos szerepre való gondolás. Ha a kölelkeségzert, a megszokott hivatalos merséklet nem uralkodik rajtam, nem állhattam volna ellen a kísértésnek, hogy a félrevezetett tömeg közé ne kiáltlak: „Ez az ember alkaló gázficzkó, gyáva kém! Feltűnt benneteket és ha már elgöge fölízogatt és kihágyásokra csábitott, egy órával később a rendőrigazgatósná részletes jelentést tesz rólatok és szá-

Jan. 15-én P l e s s M ó r olvassa „A nőkerdes nemzetgazdasági szempontból” ez tanulmányát, S o m o l ó S á n d o r olvassa fel „Az apród” ez kölői elbeszélést. és végül S t a u b e r J ó z s e f tartott szabad előadást „A hangról és annak észrevételéről.”

Az itt elősorolt 5 estével a cycclus végét ért volna, azonban Dr. H a m v a s K á r o l y, ki decz 30-án kellett volna hogy olvaon, akkor gyöngyöskedett s sikerült magyernünk helyére az akkor itt időző Dr. M á r k i t. Mind a közönség Hamvas urral, mind ő az egyesülettel szemben engébe-álva lévén, az elnökség, hogy egyik fél érdekei se szenvedjenek esorbitást, elhatározta, hogy egy hatodik estélyt is rendez.

Igy történt aztán, hogy az elnökségnek sikerülvén H u n y a d y urótt meg egy szavalsára megnyernie: január 22-én egy hatodik estélyt rendeztünk, melyen Hunyady uró K i s s J ó z s e f nek „Agatha kisasszony” ez költeményét szavalta. H a m v a s Károly pedig ily címen olvassott: „Egy pör, melyben a közönség itél.”

Mint említettem, a sorozat igen szép anyagi eredménnyel végződött, amennyiben 291 frt 80 kr. összes és 243 frt 80 kr. tiszta jövedelmet hozott. Ilyenformán a két sorozat összesen 383 frt 80 krt és tisztán 307 frt 91 krt jövedelmezett.

(Folyt. köv.)

KÜLFÖLD.

A német tartalékosok behívása.
Berlinből jelentik, hogy a 72.000 tartalékos behívása az ismétlődő fegyverekkel való gyakorlatokra február 8-ra van kitűzve. E tartalékosok február 21-én el fognak bocsáttatni s helyettük mások fognak behivatni. Az egybehívást nem mindeuitt tekintik oly intézkedésnek, melyet a normalis katonai szolgálatt tekintetbe indokolnak; s a t hiszik, hogy arra nem tüzettelt volna ki rendkívüli határidő, ha nem fogorna fenn annak szükség, hogy a tartalékosok mihamarabb begyakoroltassanak az új fegyverekkel való bännásmódba.

A francia hadikészülődések és a német sajtó. A német sajtó, mőta a figyelmre a francia hadi készüldésekre irányult, komolyan veszi ezeket s különös fontosságot tulajdonít Boulanger francia hadügyminiszter személyének, mint a kit békes nyilatkozat daczára a revanche-eszme megtestesülését tekintenek. A „Norddeutsche Allg. Zeitung” legújabbán szó szerint közli a Strassburger Postnak egy cikket, mely kétségbe vonja a Tepsnak azt a kijelentését, hogy az új francia barakkok, melyeknek külföldön olyan nagy jelentőséget tulajdonítottak, csupán a territorialis sereg számára való s utal arra, hogy a barakkok helyül kismelt Saint-Dieu, Corcieux, és Gerardmer helyiségek stratégiai támadó vonalat képeznek, mely déli irányban Belforttal folytatódik. Ennélőtra tehát jelentékeny haderő szaporításról van szó a határon, miként ezt Boulanger tábornok tervezi.

TÁVIRATOK.

— **A delegatiónk egybehívása.**

Budapest, jan. 31. (Az „Aradi Közlöny” eredeti távirata.) A delegatiónk a legközelebb mult ülésszak folytatásaképpen az ugyanazon ülészakra megválasztott tagokkal február végére Budapestre gyokbeivatnak.

vaitokról. Oh, ti ostobák! — Azonban hivatalos kötelességemnek rabszolgája voltam, hallgatnom kellett. Mily nyomósotok néha e kötelek, mennyire küzd velük a belső ember!

A tombolás egyre aggasztóbb lett. Az elnök a személyemet fenyegető veszélyre figyelmeztetett. Falszoltott, hogy az emelvény közelében levő kis mellékatjont vonuljak vissza. Ez az ajtó a szomszéd-házba vezetett, melynek kijárása a Decoyans-utczába volt.

A leghatározottabban visszautasítottam. „En ide hivatalosan a főbejaronat jöttem be és csak ugyanezen távozom. On, mint előző használja föl tekintélyét és kísérelje meg a nyugalmat helyreállítani. Nekem még mondanivalóm van!

„Az elnök csakugyan mindent megtett és lassankint aránylag nagyobb nyugalom állott be.

„Hölgyeim és Uraim. . . .
„Mondja polgárok! . . . Itt oncsenek urak!”

„Hölgyeim és uraim,” ismétlem nagyon észrevehető hangsúlylyal, „hallgassanak az okos szóra . . . vonuljanak ki nyugudtan. . . ne kényszerítsenek erőszakos rendszabályok alkalmazására.”

„E szavakra ujra kitört a vihar.
„Micsoda? . . . még fenyegetőzni mer? . . . Talán úgy akarnak lemeszárolni bennünket, mint december 2-án! . . . Csak hogy ugy nem alkudunk, védelmezni fogjuk magunkat! . . . Halál minden elnyomóra!”

A hársa siketítővé vált.
„A szóharcz a terem némely pontján verakendésé fajult. De daczára a dühöngésnek, a jelenet nem nélkülözta a mulatságos részt sem. A zavaros kiáltások közé belevegnyült minden állatfajnak üöltése és ordítása. A komoly kihágások veszélye bekövetkezett.

Elérkezettnék látom a pillanatot, hogy a dolognak véget vessék, és néhány szót sugok jegyzőmnék. Ez eltűnik az előbb említett mellékatjont.

Pár perczrel később megjelenik a teremben hűz fegyveres rendőr, élőkön egy tisztel.

A kép abban a pillanatban megváltozik.

A miniszterelnök a külügyi helyzetéről.

Budapest, jan. 31. (Az „Aradi Közlöny” eredeti távirata.) A képviselőház mai ülésében Irányi Dánielnek a külügyi helyzetet illető kérdéseire T i s z a Kálmán miniszterelnök következőleg válaszolt:

T. képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) Azt hiszem, abban igazat méltóztatnak nekem adni, hogy nekem ezen helyről nyilatkozataimban még óvatosabbnak kell lennem, mint a minő ovatosnak ily időben kell lenni a képviselőnek és mint a minő ovatos volt, — teljes készséggel elismerem — a t. képviselő ur is, ki hozzám e kérdéseket intézte. (Halljuk!)

A mi már az első kérdést illeti, hogy viszonyaink a külállamokkal és jelesen Németországgal nem változtak-é azóta, mőta én mint miniszterelnök e házban, de később részletesebben a külügyminiszter a delegatiónban nyilatkozott: határozottan felelhetem, hogy nem változtak. A viszony olyan ma, a milyennek a külügyminiszter a delegatiónban jelezte. (Általános helyeslés.)

A t. képviselő ur kérdezte továbbá, hogy ma is táplálja-é a kormány azon reményt, hogy a békét fenntartania sikerül. az ország s a monarchia érdekeinek megóvása mellett? (Halljuk!)

T. képviselőház, ezt én ma is reménylen; és itt alkalmat veszek magamnak a fegyverkezési hírekre reflectálni, melyeket a t. képviselő ur fel-említett. (Halljuk!) Azt méltóztatnak tudni, hogy Európában, — bár constatálom, hogy a béke iránti törekvést nyílvánítja egyformán valamennyi állam, — nincsen egy se, Svájcot és Belgiumot sem véve ki, a mely oly helyzetbe ne ohaajtsa tenni magát, hogy, ha reményében csalódnék, saját erejével is érdekeit megvédeni képes legyen.

Ez nem a háborura készüldés; ez az ovatosság rendszabálya, és azt hiszem, hogy a kormány, mely ily viszonyok közt, a mi helyzetiinkben elmulasztaná az ovatosság rendszabályait hasonlólag megtenni, igazán megérdemelné a törvényhozás rosszalását. (Általános élénk helyeslés.)

Megtörténik ez a kizárólóg ovatosági intézkedés nálunk is és részben — nem tagadom — a t. ház előtt történni fog az illetékes törvényhozási faktorok hozzájárulásának kikérésével. Elmulasztani nem fogunk semmit, de igen kérem előre már, mint a képviselő ur mondotta, nem készüldésnek a háborura tekinteni, hanem ovatoságnak azon szempontból, hogy ha szemben az összes államok készüldésével, a béke, a béke, a mi remélem, nem következik be, mégis megzavarhatnák — érdekeinket, mint a t. képviselő ur is harmadik kérdésében most fölünk elvárja, ha minden béketörekvések daczára csak más uton lehetne megvédeni, ezen uton azután meg is védhesük. (Élénk általános helyeslés.)

A nyugalom mintegy varázstücsre helyre van állítva és a terem kiürítése minden akadály és nehézség nélkül megtörténik.

„En magam legutóbbra távozom a teremből. Utánam elöltök a légszállmpakot.
Ez volt tragicomicus vege a színjáték-nak, melyet „nem politikai” gyűlésnek neveztek.

A rendőrfőnöknégnél aggodva várták a gyűlés lefolyásáról szóló jelentést. Tekintettel a nyugtalan elemre, mely közt e gyűlés megtartatott, kemoly aggodalmakat tápláltak.

Az utczán egy polgári ruhás úrgyök várt, felszólítván, hogy mielőtt lakásomra mennek, személyesen tegyék elentést a rendőrfőnöknégnél.

A felszólításnak természetesen engedelmeskedtem.

Hű kopét adtam az est eseményeinek és mielőtt nyugalomra tértem volna, a rendőrfőnöknégnél megcsináltam a szokásos jegyzőkönyvet.

Éjfél után két óra volt, mikor végre hazamehettem.

XIII.
Bodasso Desiré régi szerelmeskedései. — Kávéház „A sőtlyomhoz.”

Mélyen aludtam.
Takarítónőm kopogott ajtómon.
„Micsoda? . . . már két óra?”

„Óh nem, biztos ur. . . még alig van hat óra. . . de én már régen fenn vagyok.”

„Ugyan miért?”
„Annak hosszú története van, bizonyára ősszeszid.”

„No, hát mi történt?”
„Igy volt a dolog: Ma reggel négy órakor dörömbölnék az ajtómon. . . . Tűz van a házban? kérdem ijedten. Azután halom, hogy nevenem szólitának: Annette! . . . Annette! A hang ismeretlen volt. Kiu rom az ágyból és kérdem: Ki van itt? . . . A kulcslyukon kapom a választ: „(yorsan öltözök és keltse fel urát. . . . Tudom, hogy nagyon későn jött haza, de az nem tesz semmit. Beszéljem kell vele. . . . Sürgős, hivatalos ügy.”

Parancsának megfelelőleg megkérdeztem s

Azt hiszem, több feleletet nem lehet kívánni. (Élénk helyeslés.)

Szapáry lemondási szándéka.

Budapest, jan. 31. (Az „Aradi Közlöny” eredeti távirata.) Szapáry gróf pénzügyminiszter a bécsi után is ragaszkodik lemondási szándékához.

NAP TÁR.

Febr. 1. Róm. cath. napjár. Igász. Prot. napjár. Brigita. Görög-ország napjár. (Január 20.) Euthymeus. Nap két 7 óra 30 percz. Nyugszák 4 óra 58 percz.
Febr. 2. Az „Aradi Torna-Egyesület” évi közgyűlése d. e. 10 órakor a városkáz emeleti kis termében.
Febr. 5. Az aradi jótékony négyelet fényes alakozóbjába a „Fehér Kereszt” nagyertermében.
Febr. 12. A kereskedő-ifjak táncvizsgálma a „Fehér Kereszt” nagyertermében.
Febr. 13. Az aradi könyvnyomdásköz batyu-bálya Strobl sócsarnokában.
Febr. 15. Arad megye törvényhatósági bizottságának rendkívüli közgyűlése d. e. 10 órakor.
Febr. 20. A „Kölcsay-Egyesület” táncvizsgálma a „Fehér Kereszt” nagyertermében.

HIREK.

Arad és Vidéke.

— **Kabdebő Krisztof** tegnap déleiben tízenegy órakor hosszas szenvedés után elhunyt. Már mintegy tizenöt éve szenvedett súlyos szívri bajban, mely betegebbben leányai Vilma, kit néhány év előtt vett nőül Biharmegye egyik jeles fia terpesti Markovits Antal nagybirtokos, és Mariska a gyermeki szeretet megható önfeláldozásával ápolták. Ezen súlyos betegségéhez hozzájárult, hogy két év előtt szélhűdés érte, melyből azonban felépült. Alig három hete annak, hogy a déli órákban a főtér aszfaltján másodízben érte szélhűdés s eszméletlen állapotban kocsi mellett hazaszállítani. Valóban megrendítő jelenet volt M a r i s k a leányára, midőn szeretett atyját elalátlan láta a kocsirol leemeltetni.

A gyorsan előhívtot orvosok ágyba fektették a nehéz beteget s megmentésére a tudomány minden segélyforrását igénybe vették. Másnap megérkezett Inándrol férjnél lévő leánya is és nővérével együtt husz hosszon napon át éjjel-nappal a szerzeteljes gyöngéd ápolás legnagyobb gondozásával vették körül szeretett beteg atyjukat és lelkek egész odaadásával küzdöttek a kór ellen, mely mindinkább fenyegető jellegt öltött. A beteg alig tért néhányszor eszméletre s betegsége alatt néhány kanalyi tejen kívül semmiféle táplálékot nem volt képes magához venni. Folyton gyengült, míg végre csütörtökön a halotti szentségekkel ellátva még négy napi küzdelem után kiszendetett.

K a b d e b ő Krisztof sarja volt azon régi nemesi örmény családok egyikének, kik e házba századok előtt betelepülvén, szivvel-lellekkel magyarok lettek. Minden csepp véreben az igaz magyar hazafiság buzdított. Mint több ház tulajdonosa a városnak egyik legrégibb polgára volt: fiatalabb éveiben tevehány részt vett a közügyekben s a város fejlődését folytonosan a legléleklőbb érdeklődéssel kísérte. Ritka becsületességéről és puritán erkölcséről messze földön ismeretes volt,

beszélő, hogy mi a neve, vagy hogy levelet hozott-e magával.

„Levelet . . . nem, azt nem hozok. . . . Névem . . . Pietri.”

„Pietri, Jézus Mária! Magi a rendőrfőnök! . . . Egész Parisnak lángban kell állítani!”

„Hirtelen fölkapkodom ruháimat és fölnyitom az ajtót.”

„Hát akkor látom, hogy bizony nem a rendőrfőnök, még csak nem is közönséges rendőrgyök. . . . ismerem őket, hisz a férjem is rendőr.”

„No hát ki volt?”
„Azt nem tudom. . . . Hanem itt van. . . . Várattam őt, miután hat órá előtt mégis nem akartam felkelteni.”

„Itt van? Hol? A lakásomban?”
„Nem. Fenn az én padlás-szobámban. . . . Olyan nincs, hogy ismeretlen éjjel a lakásba beeresztek. Kivált miután nevét sem mondotta meg. Azt kellett feltételezennem, hogy őrltt vagy gonosztevő.”

„Biztos arról, hogy a rendőrfőnök nevét mondotta?”
„Természetes, egész világosan mondotta: Pietri, és hozzá tette, hogy a tegnapi gyűlés miatt jön.”

„Hát vezesse be, míg én felöltözöm.”
Anette eltűnt és alig pár pillanat multra visszatért — Vóirbo kíséretében.

E gazember megpillantása a legkellemetlenebb meglepetést okozta nekem. De uralkodtam magamon és hogy érzéseimet el ne áruljam, mosolyogva kérdeztem, hogy e szokatlan órában minek köszönhetem a szerencsét.

„Boecission meg,” válaszolá, „hogy bátorokdram a rendőrfőnök nevét fölhasználni. De be akartam önhöz jutni és ily korai órában a beocsátás kieszközölésére nem találtam jobb módot.”

„Hát olyan különös fontosságú dolog történt?”
„Ítélje meg ön maga, hogy fontos-e. Mikor ön éjjel után két órakor távozott a rendőrfőnökségből, én oda mentem. Az irodafőnök a gyűlésen tanusított magatartásomról ön által tett jelentés alapján keményen lehorodott. Láttam, hogy ön nem kiélt engem.”

(Folyt. köv.)

